

# Praha – Vídeň, Vídeň – Praha

## Operativní korespondence nelegální rozvědky, 1989 – 1990

Od převzetí sovětského modelu rozvědné činnosti byla specifickou součástí správy zahraničně politické rozvědky ve všech jejích podobách nelegální rozvědka (NR).<sup>1)</sup> Zásady práce nelegální rozvědky, schválené v květnu 1983 ministrem vnitra ČSSR Jaromírem Obzinou, v úvodu připomínaly, že její postavení v rámci hlavní správy rozvědky SNB (I. správa SNB) vychází ze zvláštnosti forem a metod činnosti „*uplatňovaných jak v dobách relativního klidu (míru), tak zejména v době mimořádných událostí, branné pohotovosti nebo válečného konfliktu*“. Prostřednictvím nelegálního aparátu měly být získávány poznatky vojensko-strategického významu, tajné informace, signály a dokumenty o politickém, vojenském, vědecko-technickém a hospodářském potenciálu zemí hlavního nepřítele, tzv. ideodiverzi a speciálních službách protivníka, o jejich záměrech, plánech a připravovaných akcích proti komunistickému bloku.

Základním stanoveným úkolem bylo rozpracování určených objektů, osob z objektů, typování perspektivní agentury, případně další rozvědné činnosti, realizované v koordinaci s ostatními úseky I. správy SNB. Nelegální rozvědka dle směrnice plnila taktické i perspektivní rozvědné úkoly, „*především v těch zemích, kde činnost legální rozvědky je ohrožena, omezena či znemožněna obrannými opatřeními protivníka*“. Podle potřeby a svých možností přebírala v zemích hlavního protivníka anebo zájmových oblastech k řízení „*centrou a prověřenou agenturu*“. Paralelně se tento zvláštní aparát preventivně připravoval na vznik mimořádné situace anebo přímo válečného konfliktu, budoval v zájmových zemích tzv. nelegální rezidentury či skupiny určené k řízení nejlepších tajných spolupracovníků z agenturní sítě a plnění dalších úkolů nezbytných pro rozvědnou činnost za mimořádných podmínek.

Základní metodou činnosti nelegální rozvědky byla příprava a vysílání nelegálních rozvědců rekrutovaných z řad příslušníků Sboru národní bezpečnosti anebo čs. občanů přijatých do řad bezpečnostního aparátu „*pod vhodným krytím do zájmových kapitalistických států k provádění rozvědné činnosti z nelegálních pozic podle pokynů centrály*“. Tito rozvědčíci zpravidla působili „*v legalizaci občanů některého kapitalistického státu, kryti před úřady, institucemi a veřejností*

*vhodným zaměstnáním*“, vybavováni za tím účelem „*odpovídající bezpečnou dokumentací a potřebnými legendami*“. Kromě dokonalého zabydlení a sžití se s cizím prostředím, dodržování místních zvyklostí a ustanovení platných v příslušné zemi, pochopitelně dokonalého ovládnutí jazyka příslušné země, museli dodržovat přísná pravidla konspirace a maximálně utajovat své vztahy ke komunistickým zemím. Jejich morálně politické a charakterové vlastnosti měly být přímo úměrné „*vysokým, náročným a odpovědným úkolům, které jsou kladeny na nelegální rozvědčíky žijící osamocené pod vlivem kapitalistického prostředí a nepřátelské ideologie*“.

Nelegální rozvědka pracovala také se zvláštní kategorií tajného spolupracovníka „agent – nelegál“, jímž se mohl stát i cizí státní příslušník, případně s další „*prověřenou a vyškolenou agenturou, kterou podle potřeby umísťuje v zájmových zemích, zaměřuje ji k rozpracování a pronikání do objektů hlavního nepřítele...*“ Kromě toho centrála do zájmových zemí krátkodobě i dlouhodobě vysílala „*speciální agenturu*“ s vlastními či krycími doklady, případně bývalé nelegální rozvědčíky a kádrové příslušníky centrály, k plnění specifických úkolů, jako např. navázání přerušeno spojení, předání nových osobních dokumentů, převzetí materiálů, instruktáž, splnění speciálních technických úkolů atd.

Organizační struktura nelegální rozvědky sestávala ze dvou základních pracovních úseků: centrály v ČSSR a nelegálního rozvědného aparátu v zahraničí. V centrále se členila na pracoviště zástupce náčelníka I. správy SNB se skupinou speciálního spojení (AŠO), odbor výběru, přípravy a řízení NR (23. odbor), odbor dokumentace (18. odbor), odbor agenturně-operativního spojení (28. odbor) a samostatné analyticko-obranné oddělení (13. oddělení). Nelegální rozvědka vysílala do zahraničí své příslušníky legalizované ve funkcích u čs. úřadů a institucí, kteří byli v rámci legálních rezidentur při čs. zastupitelských úřadech podřízeni příslušnému rezidentovi a plnili určené úkoly „*dle potřeb čs. rozvědky*“.

Nelegální aparát v zahraničí oproti tomu tvořili samostatně pracující nelegální rozvědčíci anebo rozvědčíci zapojení v nelegálních rezidenturách či nelegálních rozvědných skupinách, agenti-nele-

**Pavel Žáček**

1) Srov. ŽÁČEK, Pavel: *Menší sestra. Vznik a vývoj První správy ministerstva vnitra 1953 -1959*. Brno, 2004, s. 31, 148 - 149.

gálové a speciální agentura. Charakter a složení nelegálních rezidentur, zpravidla složených ze tří až pěti členů, vycházelo z operativní potřeby a podmínek určené země.



Na základě dlouhodobých a střednědobých úkolů čs. rozvědky, rozkazů a nařízení náčelníka hlavní správy rozvědky SNB rozpracovaných do ročních plánů, konkretizovalo vedení nelegálního úseku plány rozvědných operací do jednotlivých akcí a navrhovalo vhodná opatření a prostředky k jejich splnění. Nelegálním rozvědkům se zpravidla neukládalo „*osobně pronikat do určených objektů zpravodajského zájmu, ale organizovat rozvědnou činnost v zemi působení za využití vlastní stykové báze, řízení agentů-nelegálů nebo prověřené agentury či nasazení operativní techniky*“.

Řízení nelegálních rozvědků vysazených v západních (kapitalistických) zemích se realizovalo neosobním stykem. „*Osobní styk pracovníků centrály s nelegálními rozvědky v zahraničí se provádí zpravidla ve třetí zemi, případně na území ČSSR formou krátkodobých stažení, jestliže to podmínky umožňují, aniž by došlo k narušení akce nebo ohrožení nelegální práce. V odůvodněných případech jsou vysíláni pracovníci centrály na „fals-pas“ k provedení osobního styku s NR.*“ Tento styk řídicího orgánu s nelegálním rozvědkem v zahraničí musel být schválen přímo náčelníkem I. správy SNB. V neposlední řadě se za nepřijatelné z konspirativních důvodů považovalo řízení nelegálního rozvědného aparátu prostřednictvím legálních rezidentur. Případné výjimky opět povoloval náčelník hlavní správy rozvědky SNB.<sup>2)</sup>

Konkrétní činnost dokumentačního odboru byla upravena vnitřními normami útvaru, které pre-

cizovaly hlavní zaměření a úkoly. Kromě podkladů pro vhodnou legalizaci kádrových nelegálních rozvědků rozpracovával 18. odbor v zahraničí i v ČSSR „*dokumentační objekty a báze*“, tzv. v nich budoval řádnou i pomocnou agenturu, získával „*tak doklady a materiály nutné pro dokumentační činnost*“ a prováděl „*potřebné operativní opatření k obraně dokumentací*“, za tím účelem vysílal na šest pracovišť v ČSSR i deset vybraných rezidentur v zahraničí své příslušníky.

Dokumentační úsek v počtu 37 příslušníků NR se v centrále členil na vedení odboru, dva agenturně operativní úseky, které mj. řídily pracovníky 18. odboru na legálních rezidenturách v zahraničí, operativně dokumentační úseky, dokumentační středisko, pracoviště trvalých legalizací a zahraniční (nelegální) rezidentury. Příslušníci dokumentačního odboru působící na legálních rezidenturách v zahraničí podléhali v plné šíři rezidentovi, „*při zachování priority dokumentačních úkolů a metodického řízení dokumentačním odborem.*“<sup>3)</sup>

V rámci hlavní správy rozvědky SNB byly v roce 1989 její složky v centrále, tj. analyticko-obranné oddělení NR (13. oddělení), odbor dokumentačně operativní NR (18. odbor),<sup>4)</sup> odbor výběru, přípravy a řízení NR (23. odbor)<sup>5)</sup> a odbor agenturně operativní techniky a prostředí (28. odbor),<sup>6)</sup> přímo řízené zástupcem náčelníka pro nelegální rozvědku plk. Jindřichem Nekolným.<sup>7)</sup>

Z pohledů statistik se za první pololetí roku 1989 aktivity nelegální rozvědky nedaly hodnotit nijak přehnaně. Při budování a obnově agenturní sítě vykazoval její přírůstek pouze jeden registrovaný styk (z celkového počtu 103 styků), navíc zaměřený mimo objekty hlavního nepřítele (USA), NATO a Japonska. Podle výkazu odboru plánování a analýzy se stávající agenturní síť NR podílela na informační činnosti čs. rozvědky pouhými 4 informacemi (z celkového počtu 140 IP), vyhledávací a reprodukční činnosti agenturní sítě 1 informací (celkem 25) a námětové či realizační činnosti také jedním příspěvkem (z 30). Zajímavým kritériem pro zhodnocení je podíl odborů I. správy SNB na politické informaci - index kvality 3,50 (18. odbor) a 3,21 (23. odbor), externí využitelnost získaných informací 46,1% (18) a 100% (23) a jejich množství 104, z toho tajných 20 (18) a 13 (23).<sup>8)</sup>

2) Rozkaz náčelníka I. S-SNB č. 12 „Zásady práce nelegální rozvědky“ z 27. 5. 1983.

3) Základní zaměření 18. odboru, předložené v květnu 1981 náčelníkem odboru pplk. Josefem Srbou, doporučené zástupcem náčelníka správy plk. Jindřichem Nekolným a schválené 19. 6. 1981 náčelníkem I. S-SNB gen. Karlem Sochorem.

4) V čele 18. odboru od 1. 10. 1983 působil kpt. (od 1. 8. 1986 mjr.) JUDr. Jozef Sabo – „Bartek“ (1943).

5) V čele 23. odboru od 1. 4. 1984 působil pplk. (od 1. 5. 1989 plk.) JUDr. Andrej Kuzmík – „Levinský“ (1940).

6) V čele 28. odboru od 1. 4. 1987 působil mjr. Ing. Oldřich Jesenský – „Andrle“ (1945).

7) Rozkaz náčelníka I. S-SNB č. 22 „Organizační struktura a podřízenost I. S-SNB“ z 22. 8. 1988. J. Nekolný (1933) zodpovídal navíc i za řízení odboru spojení – radio, šifra, kurýrní služba (50. odbor), organizačního a operačního odboru (12. odbor) a objektu Kahan.

8) Nejvyšší index kvality měla kupodivu vědeckotechnická rozvědka (69. odbor) – 4,76, nejnižší 23. odbor; největší množství informací (dokumentů) získal odbor zahraniční kontrarozvědky, ideodiverze a emigrace (odbor 26) – 2131. Srov. Hodnocení činnosti I. správy SNB za 1. pololetí 1989, podklad pro jednání operativní porady náčelníka I. S-SNB z 28. 6. 1989.

V průběhu roku 1989 se hlavní správa rozvědky SNB pod vedením I. zástupce náčelníka správy pověřeného řízením pplk. Viléma Václavka – „Kainara“<sup>9)</sup> ubránila snahám oddělení státní administrativy ÚV KSČ o plošné třicetiprocentní snížení stavů svého zahraničního aparátu. V podstatě se jí nijak zvláště nedotkly ani podzimní zásadní politické změny. Přestože I. správa SNB nebyla mezi příjemci tzv. pokynu I. náměstka ministra vnitra ČSSR genpor. Ing. Alojze Lorence, CSc., zničili její příslušníci v centrále velké množství svazků a podsvazků (nejenom tzv. živých, ale také archivovaných).<sup>10)</sup> Můžeme zatím jen předpokládat, že fyzická likvidace svazků se s největší pravděpodobností netýkala svazkové agendy nelegální rozvědky, neboť na ní mnohdy záviselo fyzické přežití nelegála; jak vyplývá z prezentovaných dokumentů, jinak se rozvědčici zachovali ke korespondenci s rezidenturami.

Teprve v souvislosti se změnami v resortu federálního ministerstva vnitra po jeho převzetí Richardem Sacherem zpracovalo vedení I. správy SNB počátkem ledna 1990 návrh na reorganizaci čs. rozvědky. Tento koncept sice předpokládal až 30% snížení stavů, zachovával však všechna stávající pracoviště v podstatě v nezměněné podobě. Organizační úpravy nelegální rozvědky lze označit za kosmetické: technická a kontrolní skupina NR měla být sloučena s dokumentačním odborem; nelegální součást by tak nadále sestávala pouze z 18., 23. odboru a skupiny spojení NR.<sup>11)</sup> Obdobné redukce se dočkal i rozvědný aparát v legalizacích (I. záloha) i zahraničí (II. záloha); stálá záloha byla zrušena úplně.<sup>12)</sup> Dne 1. února 1990 nahradil pověřeného náčelníka I. správy SNB reaktivovaný příslušník SNB pplk. JUDr. Přemysl Holan – „Hanousek“,<sup>13)</sup> jenž se k 16. únoru 1990 stal náčelníkem nové čs. rozvědky - Zpravodajské služby FMV. Její úkoly byly zprvu formulovány značně povšechně: kromě plnění zpravodajských úkolů odhalovat a zneškodňovat „nepřátelskou činnost“ vedenou proti ČSSR z jiných států.<sup>14)</sup> Jak vyplývá z posledního prezentovaného dokumentu, v dub-

nu 1990 došlo k zastavení činnosti příslušníků NR na legálních rezidenturách. Definitivní účet nelegální formě rozvědné práce sovětského typu v čs. podmínkách vystavila nová čs. ofenzivní služba někdy v polovině roku 1990 v informaci pro ministra vnitra ČSFR: „*Nelegální rozvědka budovaná podle modelu SSSR ztratila své opodstatnění a jen v minimálním procentu bude v budoucnu využitelná. Je zbytečné, aby se někdo 5 let školil a byl na politický azyl vysazen např. do USA. Tento ruský vzor, který byl převzat I. správou, má své kořeny v době před II. světovou válkou, kdy SSSR neměl své zastupitelské úřady ve světě. V tomto [Sověti] pokračovali i po válce, kdy po r. 1955 již naprosto tento válečný způsob agentury ztratil zcela opodstatnění a význam. Nelegální rozvědku v současné době dekonspiruje a potírá vlastní evidence obyvatel. Na počítači nelze tuto osobu ukrýt, jak u nás, tak již vůbec ne v zahraničí, kde je tento systém zaveden již dávno. Číselný kód na kartě na Západě není možné technicky padělat. Tudiž nelegální agentura likviduje sama sebe propojením na různé počítače, jako je zdravotnictví, pojištění, banka apod. Vzhledem k blížícímu se sjednocení Německa vyvstává pro ČSFR problém nelegální rozvědky v SRN, a to proto, že nelegálové používali pro své krytí dokladů NDR. Sjednocením získají speciální služby SRN přístup k základním evidencím, např. obyvatel, a tím bude docházet k dekonspiraci nelegálů.*“<sup>15)</sup>

V příloze editované dokumenty představují zachovaný zbytek operativní korespondence 23. odboru hlavní správy SNB s pracovníkem nelegální rozvědky Ladislavem Jarošem – „Knapem“,<sup>16)</sup> jedním z devatenácti příslušníků I. správy SNB působícím na rezidentuře Vídeň, oficiálně legalizovaným ve funkci úředníka FMZV na konzulárním odboru zastupitelského úřadu ČSSR ve Vídni, z přelomu roku 1989-1990.

Druhá část podsvazku operativní korespondence<sup>17)</sup> byla 7. prosince 1989 značně proskarto-

9) Pplk. V. Václavka „Kainar“ (1944) byl řízením I. Správy SNB pověřen od 1. 7. 1989 do 31. 1. 1990.

10) Likvidace svazkové agendy se však zřejmě netýkala mobilizačních mikrofilmových kopií uložených v tzv. hlavní a náhradní centrále. K prosincovým skartacím 1989 srov. ŽÁČEK, Pavel: „Můžou přijít, jsme hotovi...“ Tzv. Lorencova „skartace“ z prosince 1989 v dokumentech. *Paměť národa*, október 2004, s. 28-41.

11) Návrh reorganizace a koncepce čs. rozvědky, 8. 1. 1990, čj. A-001/10-90.

12) Reorganizace a snížení stavu čs. rozvědky v legalizacích a v zahraničí – doplněk, 17. 1. 1990, čj. A-002/10-90.

13) P. Holan – „Hanousek“ (1931) byl dočasně pověřeným náčelníkem ZS FMV až do 31. 5. 1990, poté do 31. 8. 1990 náměstkem ředitele; je pravděpodobné, že přímé řízení nelegální rozvědky převzal buď jeho I. zástupce mjir. Ing. Pavel Tonhauser (1937) anebo zástupce plk. JUDr. Zdeněk Jodas – „Juran“ (1925).

14) ŽÁČEK, Pavel: *Nástroj triedneho štátu. Organizácia ministerstiev vnútra a bezpečnostných zborov*. ÚPN. Bratislava 2005, s. 214.

15) Informace pro ministra vnitra ČSFR o současném stavu a situaci ve Zpravodajské službě FMV. In: *Necenzurované noviny*, 3/2001, s. 9.

16) L. Jaroš (1953) působil v letech 1974-1981 na 23. odboru I. S-SNB, v 1985-1986 absolvoval rozvědnou školu KGB v Moskvě.

17) Do II. části svazku se ukládaly materiály, týkající se spojení centrály s rezidenturou, plány práce rezidentury, organizační dopisy, dožádání jiných složek MV o prověrky v zahraničí, nákupů apod., dožádání „přátel“ a všeobecné informace a pokyny.

vána.<sup>18)</sup> Z období před studentskou demonstrací v něm zůstala zachována jediná písemnost (ze 6. 11. 1989), která však umožňuje zčásti nahlédnout do operativní administrativy NR před vypuknutím „mimořádných událostí“, aniž by ovšem byly rozkryty konkrétnější údaje o schůzkách a identitě TS, dalších pramenů a styků. Ze šesti následujících hlášení sepsaných KP „Knapem“ (8. 11., 5. 12. 1989, 10. 1., 6. 2., 6. 3., a 4. 4. 1990) a stvrzených také parafou rezidenta Oldřicha Vacy - „Drtiny“ (1939) jsou patrné výkyvy v agenturně operativní práci závislé na vyřízení legalizačním zaměstnáním a postojích centrály. Z neúplné kolekce organizačních dopisů vedení 23. odboru pak zjistíme, že 28. 11. 1989 např. vyžadovalo - i přes „zvláště složitou dobu“ - plnění stanovených

A	agent
AL	krycí označení 37. odboru I. S-SNB
AO	aktivní opatření
C	centrála
CJ	krycí označení 18. odboru I. S-SNB
ČSSR	Československá socialistická republika
FMZV	federální ministerstvo zahraničních věcí
IP	informační produkce
JO	krycí označení 23. odboru I. S-SNB
KC	korespondence centrály
KNR	kádrový nelegální rozvědčík
KO	konzulární odbor
KP	kádrový příslušník
MR	Maďarská republika
NO	náčelník odboru
OBO	obchodní oddělení
RS	registrovaný styk
ŘO	řídící orgán
TS	tajný spolupracovník
VLK	vojenský a letecký přidělenec
VO	vnitřní odbor
VŠ	vysoká škola
ZKD	zahraniční kandidát (?)
ZÚ	zastupitelský úřad

úkolu, 3. 1. 1990 kladlo důraz na maximální konspiraci a konzultace s rezidentem, 31. 1. 1990 optimisticky nařizovalo prohloubení činnosti v Rakousku, počátkem března 1990 naopak zakázalo jakoukoliv agenturně operativní (konspirační) činnost a k 30. 4. 1990 stáhlo svého rozvědčíka do Prahy.

**1. 1989, 8. listopadu, Vídeň. Organizační zásilka Ladislava Jaroše - „Knapa“ z rezidentury Vídeň hlavní správy rozvědky SNB (CJ-11/2-89).**

1. a/ Sch[ůzková] činnost  
- TEO - získaná 1 IP do P - 24,<sup>19)</sup> zasláná KC dne 16. 10. [19]89. Provedena sch[ůzka]. Blíže viz. záznam.<sup>20)</sup>

- KMET, sch[ůzka], blíže viz. záznam.  
- APART, sch[ůzka] a předávka. Obdržení zásilek signalizované KC.  
- TÁC, KRISTEN, realizace styk[ové] činnosti, získány 2 IP do P-24, zasláné KC dne 30. 10. [19]89.  
- ADÁMEK - nový styk.<sup>21)</sup> Blíže viz. záznam.  
- AO NICE - provedeno vyhodnocení realizace AO.<sup>22)</sup>

b/ Dále provedena sch[ůzková] činnost v akcích JO - VALKÝRA /2 sch[ůzky]/, MAHED /2 sch[ůzky]/, HAZI, KRÁGL. Dále realizovány předávací sch[ůzky] v akcích APART, KRÁGL, BOSA. Dále provedeny akce CIZINEC, INNSBRUCK / JO/ a pro AL MAŘÍK.

AO - kromě vyhodnocení AO NICE provedena realizace a vyhodnocení AO ASIE /JO/.

2. a/ V zás[ilce] CJ - 10/89<sup>23)</sup> sděleno: „..... že dvě schůzky v měsíci je příliš málo na pracovníka rezidentury, který dokončuje 2 rok pobytu.....“

Uvedené zhodnocení dle mého názoru není objektivní, s prvky necitlivého přístupu. V hodnoceném období /tedy září/ jsem měl týdenné dovolenou /prvé pozvání příbuzných - rodičů, za můj

18) Podle seznamu dokumentů bylo v podsvazku /014 před prosincem 1989 uloženo 32 položek - organizačních dopisů CJ-1 C až CJ-3 C z r. 1989 (čísla listů 1-10), CJ-3 R do CJ 9 C, CJ 10 R až CJ [15?] R z r. 1990 (č. l. 13-34), dva záznamy o jednání s Knapem (č. listu 11-12, 35-39), skartační protokoly sv. 12413 z 18. odboru a 80829/120 a /303 z 7. 12. 1989 (č. listu 40-44, 45-49) a skartační protokol sv. 80829/303 (č. listu 50). Přes jeho ukončení odhadem v polovině roku 1990, záznam o ukončení signován až 14. 1. 1991.

19) Projekt zpracování a hodnocení infoprodukce politické rozvědky pod označením P-24 od roku 1975 provozoval 17. odbor I. S-SNB. Srov. Sborník pokynů a informací (SPI) č. 8 „Automatizovaný informační systém I. správy SNB“ z 11. 3. 1988.

20) Záznamy nebyly ve svazku přiloženy.

21) Podle odst. 1 čl. 9 „Směrnice pro rozvědnou práci I. správy SNB“ (čj. A-0040/10-83-ZD) byl „styk“ osobou cizí nebo čs. státní příslušností, bezdomovcem či čs. emigrantem, s nímž příslušník rozvědky přímo či prostřednictvím tajného spolupracovníka „navázal kontakt s cílem využití pro rozvědné účely nebo k zakrytí rozvědných zájmů před nepřitelem“.

22) Aktivní a vlivová opatření (AO) návazně na rozvědné zpravodajství plnilo podle čl. 47 „Směrnice pro rozvědnou práci I. správy SNB“ významnou a nedílnou aktivní politickou funkci rozvědky. „Děje se tak v souladu se stranickými, strategickými a taktickými cíli zahraniční politiky ČSSR a socialistických zemí a v rámci schváleného zaměření činnosti rozvědky“. Konkrétněji řečeno: „Rozvědka různými formami AO přímo či nepřímo ovlivňuje vybrané osoby, vrstvy nebo veřejné mínění v zemích svého operačního působení ve prospěch zájmů ČSSR a světového socialistického společenství a usiluje o usměrnění vývoje v tomto smyslu. Dalšími cíli AO jsou odhalování, diskreditace a narušení činnosti nepřátelských speciálních služeb, ideodiverzních a emigrantských center, revanšistických organizací, pravicových i krajně levých politických stran a seskupení, paralyzování nebo zeslabování účinků jejich aktivní činnosti proti ČSSR, mezím socialistického společenství, mezinárodnímu komunistickému a osvobozeneckému hnutí“ (čl. 48).

23) Tuto zásilku podsvazek neobsahoval.



pobyt na rez[identuře]/. V rámci dovolené jsem provedl zajištění akce KP – CJ „JIRKA“, spojené s výjezdem do Bratislavy. O akci jsem nebyl předeem ze strany CJ /stejně jako JO/ informován.

Dále v dalším dnu dovolené provedena sch[ůzka] s TS HAZI /JO/. V důsledku zajišťování těchto akcí /rád provedu, chci pobytu využít maximálně pro splnění úkolů/ jsem nemohl realizovat plánovaný výjezd s rodiči po Rakousku.

Navíc mé časové i fyzické vyčerpání je značné /viz. výkaz činnosti/ a v září prováděna i další činnost. Je pravdou, že pro CJ by mohla být činnost vyšší /sám se stavem nejsem spokojený/, avšak od vlastní činnosti mě odvádí řízení TS<sup>24</sup>) a úkoly JO /časově náročné/, které ve většině nesouvisí s úkoly CJ dle nařízení NO. Současný stav je takový, že provádím činnost za dříve vyslané 2 KP z odb[orů] CJ a JO. Z fyzických a časových důvodů nejsem schopný plnit 100% úkoly pro oba odb[ory].

Dále činnost značně ovlivňuje již známé neadekvátní kádrové obsazení KO a prudce narůstající legalizační problematika /např. od září 4 úmrtí čs. občanů, 2 čs. turisté vzati do vazby, nemocniční hospitalizace čs. turistů, ...../ K zajištění činnosti KO je nutno hledat rezervy, vytvořit odpovídající strukturu na změny situace. Domnívám se proto, že sdělení z CJ – 10/89 „.....v naší moci však zatím není změnit kádrový sestav na KO a tím Ti ulehčit postavení“, nemůže být tak jednoznačně charakterizován. Zamýšlel jsem v rámci ZÚ provést po objektivním zhodnocení a analýze mobilizaci rezerv na KO. Tento můj záměr byl však KC z 2. 1. 1989 náč[elníkem] CJ zastaven a dosud neodvolán.<sup>25</sup>) Prosím proto o přezkoumání tohoto rozhodnutí. Blíže rád rozvedu při vlastním ústním jednání. Nechci si stěžovat. Pro CJ chci udělat „kus“ práce. Musí k tomu však být vytvořeny podmínky /časové i fyzické/.

3. a/ Prosím o sdělení souhlasu CJ k navrhovaným termínům:

- 23. – 28. 12. 1989 – pobyt ČSSR – Písek, Nádražní 1783 s použitím sl[užebního] vozidla.

Důvod dovolená.

- ve dnech 20. – 22. 12. 1989 zdravotní prohlídka rodiny ve Vinohradské nemocnici. Termíny již pevně fixovány.

- 21. 12. 89 – jednání na CJ.<sup>26</sup>)

[...]<sup>27</sup>)

Archiv ÚPN, fond I. správa SNB, podsvazek 80829/14, č. l. 55-56.

## 2.

**1989, 28. listopadu, Praha. Organizační dopis náčelníka 23. odboru hlavní správy rozvědky SNB pplk. JUDr. Andreje Kuzmíka – „Levinského“ (CJ-1) pro rezidenturu Vídeň (zásilka č. 11/89).**

1) Potvrzujeme příjem zás[ilky] CJ-11, která došla v pořádku. Zásilku hodnotíme jako dobře zpracovanou, postihující všechny operativní akce. K jednotlivým příspěvkům jako obvykle zasláme zvláštní stanovisko. Jako velmi dobře a vyčerpávajícím způsobem zpracovanou hodnotíme zprávu o Tvé činnosti za r[ok] 1989. Vzhledem k nedostatku času nereagujeme na tento rozbor bezprostředně v této CJ, stanovisko zašleme v příští. Jako pozitivní signál hodnotíme zvýšenou aktivitu v rozpracování báze garantů (viz signál<sup>28</sup>) ADÁMEK a samostatný záznam).

K Tvému stanovisku v došlé poště k necitlivému přístupu k Tobě jsme toho názoru, že pracovník čs. rozvědky je povinen plnit povinnosti, pro které byl do zahraničí vyslán. V dnešní zvláště složitě době, kdy zápasíme o zachování socialismu a vedoucí úlohy strany ve společnosti<sup>29</sup>) je to zvláště důležité. Proto i nadále budeme vyžadovat plnění těch úkolů, které Ti byly uloženy v nařízení. Zvláště budeme tlačit na rozvoj stykové základny, typování garantů a na další úkoly, které Ti byly a budou uloženy. Mnohdy se tento postup bude zdát necitlivý, nerespektující Tvou legalizační práci, neuvažující skutečnost, že pracuješ pro dva odbory. Situace je však taková, že se bez plnění skutečně rozvědných úkolů neobejdeme.

24) Rozvědná kategorie tajných spolupracovníků (TS) se členila na agenty (A), důvěrné styky (DS), ideové spolupracovníky (IS) a důvěrníky (D). Specifičnost práce nelegální rozvědky postihovaly „Zásady práce nelegální rozvědky“ vydané rozkazem náčelníka I. S-SNB č. 12/1983: „Nelegální rozvědky pracuje také s kategorií TS typ „agent-nelegál“ i s další prověřenou a vyskolenou agenturou, kterou podle potřeby umísťuje v zájmových zemích, zaměřuje ji k rozpracování a pronikání do objektů hlavního nepřítele a využívá ji zejména ve všech těch případech, kdy nelegální rozvědky z důvodů ať již operativních, osobních nebo dokumentačních nemůže sám přímo proniknout, aniž by riskoval své odhalení a ztrátu své pozice jako organizátora rozvědné činnosti v ilegálních podmínkách.“

25) Tato věta byla rukou podtržena, po levé straně doplněna: „!?!“. Čtenář v centrále se pozastavil nad faktem, že KP rezidentury si ponechával staré organizační zásilky (viz dokument č. 6).

26) Vlevo podél bodu 3.a/ byla rukopisná poznámka pravděpodobně funkcionáře z centrály: „doporučuji“.

27) Vpravo se nacházel strojopisný podpis „K N A P“ spolu s jeho parafou, vlevo o řádek níže parafa rezidenta „Drt“.

28) Podle odst. 7 čl. 9 „Směrnice pro rozvědnou práci I. správy SNB“ mohlo být samostatnou předetapou „navázání styku... kategorizace „vyhledání signálu“ – v případě vyhledání zájmové osoby z objektu, se vztahem k objektu nebo osobám z objektu bez osobního styku KP nebo TS.“

29) Již druhého dne 29. 11. 1989 bylo Federální shromáždění ČSSR nuceno změnit ústavu, z níž vypustilo články o vedoucí úloze KSČ a marxismu-leninismu jako státní ideologii.

- 2) Materiálová produkce do P 24/N<sup>30)</sup>  
 Tebou předané materiály do P 24/N byly hodnoceny takto:
- režim při příletu USA-Miami (APART) - 4
  - rakousko-maďarské přechody - 4
  - postup při vyřizování vstupního víza USA (APART) - 3
  - využívání evidencí ke zjišťování údajů k osobě - 3



Krátce ještě k Tvé připomínce, že špatně hodnotíme informace, které si sami vyžádáme. Je to způsobeno tím, že potřebujeme některé informace získané z jiných zdrojů ověřit, k čemuž využíváme všech možností, včetně Tvých pramenů. Tuto problematiku budeme praktikovat i nadále[,] ovšem budeme Tě o takovýchto prověřkových úkolech předem informovat, aby nedocházelo k rozhořčení a nepochopení našeho záměru.

- 3) Projekt P 24  
 Informace od TEA (KC 07881/1789) hodnoceno - 3.

- 4) AO NICE - byla snaha projednat hodnocení, které jsi zaslal na patřičném odboru, ale vzhledem k nemoci příslušného KP, nebylo provedeno a bude zasláno v příští CJ.  
 Archiv ÚPN, fond I. správa SNB, 80829/014, č. I. 57-58.

**3.  
 1989, 5. prosince, Vídeň. Organizační zásilka Ladislava Jaroše - „Knapa“ z rezidentury Vídeň hlavní správy rozvědky SNB (CJ-12/2-89).**

- 1/ a) V hodnoceném období realizovány sch[ůzky]  
 s TS:  
 - NÓBL, předběžně stanoven termín sch[ůzky] s KP centrály pro možnost konkrétního projednání

ni zamýšlené účasti KP centrály na veletrhu. Bližší viz. záznam.

- APART - předána zásilka, jejíž obdržení sdělenu KC. Bližší včetně zaslání obdržené zásilky, viz. záznam.
- HAZI - pramen JO
- BOSA - pramen JO

s typy:<sup>31)</sup>  
 - FERA - provedeny 2 sch[ůzky], získány 3 IP do P-24/N.  
 - ADÁMEK - realizovány 2 sch[ůzky]. Bližší viz. záznamy.

se styky:  
 - TÁC - získána 1 IP do P-24  
 - prac[ovník] KO - ZÚ ve Vídni - získána IP do P-24/N

b) Akce centrály: realizována KAREL (JO), IKAR (JO), dále nákup materiálu pro JO.  
 Dále opatření v akci HAFÍZ (JO).

c) Informační činnost:  
 P-24 - K názorům čs. emigrace v Rakousku v souvislosti s čs. událostmi. Zasláno KC.

- K názorům rak[ouské] strany v oblasti cestování, humanitárních případů a čs. emigrace v souvislosti s čs. událostmi. Pramen TÁC, zasláno KC.

P-24/N - Kanadská praxe při přijímání čs. emigrantů. Pramenem pracovník KO - ZÚ Kanada, EALES.

- Studium cizinců na VŠ v Rakousku. Pramen BOSA, zasiláno v zásilce JO-12/89.

- portugalské cestovní pasy - vystavování na port[ugalském] ZÚ v zahraničí.

- portugalské nové cestovní pasy - způsob jejich vyplňování a evidence.

- portugalská vízová praxe - praktické provádění na port[ugalském] ZÚ v zahraničí.

24/21<sup>32)</sup> - Materiály k společnému podniku AGROSTOP. Pramen BOSA (JO)

- Výsledek soudního sporu TOPHAM - POOR. Pramen BOSA (JO)

d) Aktivní opatření:  
 AO ATRIX - provedeno vyhodnocení AO.

e) Ostatní:

30) Projekt zpracování a hodnocení infoprodukce nelegální rozvědky provozoval od roku 1983 pod označením P-24/N 18. odbor I. S-SNB. Srov. SPI č. 8 „Automatizovaný informační systém I. správy SNB“ z 11. 3. 1988.

31) Podle čl. 10 „Směrnice pro rozvědnou práci I. správy SNB“ byl „typ na TS“ osobou cizí nebo čs. státní příslušnosti, která měla „podle prověřených předběžných údajů předpoklad k využití pro plnění některých úkolů čs. rozvědky... Rozvědka vyhledává typy buď mezi zájmovými osobami, které již jsou, nebo reálně mohou být zapojeny do oběhu žádaných informací (zpravodajská síť) anebo mezi zájmovými osobami, které mohou plnit organizačně operativní úkoly podmiňující a zabezpečující zpravodajskou činnost (specializovaná pomocná síť).“

32) Projekt P 24/21 hodnocení infoprodukce ke speciálním službám od roku 1982 provozoval 26. odbor I. S-SNB.

- provedeno vyhodnocení činnosti po linii JO za rok 1989.

2/ a) Celkově činnost značně ovlivněna některými mimořádnými událostmi, jež si vyžádali [sic!] větší časovou náročnost po legalizační linii, jako např. krádež manžela sekretářky velvyslance ZÚ, čs. události a s tím spojené demonstrace před čs. ZÚ či obsazení KO – ZÚ čs. emigrací.....

[...]<sup>33)</sup>

Archiv ÚPN, fond I. správa SNB, 80829/014, č. I. 59-60.

#### 4.

**1990, 3. ledna, Praha. Organizační dopis náčelníka 23. odboru hlavní správy rozvědky SNB pplk. JUDr. Andreje Kuzmika – „Levinského“ (CJ-1) pro rezidenturu Vídeň (zásilka č. 1/90).**

Vážený soudruhu!

Se vstupem do Nového roku 1990 Ti přežeme hodně osobních úspěchů, pevně zdraví a hodně spokojenosti i Tvé rodině.

Vzhledem k delší nepřítomnosti ŘO na pracovišti ze zdravotních důvodů nereagujeme na Tvoji poslední zásilku. Stanovisko obdržíš v další poště. Po vyjasnění úkolů na centrále obdržíš i plán práce. Ve své práci zatím vycházej z dosavadního Tvého zaměření a úkolů, které Ti byly stanoveny koncepcí práce před výjezdem.

S ohledem na současnou složitější vnitropolitickou i zahraničně politickou situaci dodržuj v operativní práci maximálně konspirativní zásady. Svoji činnost konzultuj pravidelně s rezidentem s ohledem na situaci v teritoriu působení. I přes očekávané určité změny vycházíme z toho, že po linii naší problematiky se bude pracovat intenzivně i nadále.

Archiv ÚPN, fond I. správa SNB, 80820/104, č. I. 61.

#### 5.

**1990, 10. ledna, Vídeň. Organizační zásilka Ladislava Jaroše – „Knapa“ z rezidentury Vídeň hlavní správy rozvědky SNB (CJ-1/4-90).**

Přílohy: č. 1 – Opatření k zajištění konzulární

činnosti ve dnech 6. – 17. 12. 1989<sup>34)</sup>

č. 2 – Fotokopie článku z „Kurieru“ ze dne 14. 12. [19]89<sup>35)</sup>.

#### 1.

Hodnocené období bylo poznamenáno mimořádnou aktivitou po legalizační linii. Náhlé uvolnění cestování čs. občanů do Rakouska přineslo téměř 1 mil[ion] návštěvníků. To znamenalo obrovský nárůst konzulární činnosti. V Rudém právu byl sice zveřejněn článek, že v souvislosti s umožněním cestování bylo posíláno KO Vídeň.<sup>36)</sup> To však neodpovídalo pravdě. Na plnění úkolů jsme zůstali pouze 3, tak jako dříve. Měl se podle pokynu FMZV sice podílet celý ZÚ, avšak vedení ZÚ odmítlo poskytnout pracovníky na zajišťování konzulární činnosti s odůvodněním, že tito jsou dostatečně vytížení vlastní činností. Zástupce velvyslance s. HUBKA v této souvislosti na poradě vedení ZÚ 4. 12. [19]89 prohlásil: „Ve státní správě bývalo vždy zvykem, že úkoly si plnilo to oddělení, jež je pro to určené.“ Stejně tak bylo odmítnuto poskytování řidičů ZÚ a jejich vozidel. Současně stanoveno, že úkoly máme zajišťovat svými vozy, s čímž vyslovil s. rezident souhlas. Najeté k[ilo]m[etry] uvedeny ve výkazu činnosti. Na zajišťování konzulárních úkolů za tohoto mimořádného období se odmítlo podílet i VO. Pomocnou ruku dostalo KO od OBO /s. Volec/, který na soboty a neděle poskytl vozy se řidičem + pracovníka OBO. Obdobně i VLK /vojenský a letecký přidělenec/.

Jednalo se o obrovské nasazení. Jen pro informaci uvádím: K dnešnímu dni vzato 37 čs. občanů do vazby za tr[estnou] činnost, 9 mrtvých a desítky dalších případů. To znamenalo nasazení všech 3 pracovníků KO od ranních do nočních hodin. Nemohl jsem proto kromě naplánovaných schůzek vyvíjet žádnou jinou operativní činnost. Jednalo se o otázku bytí a nebytí. Při nezajištění konzulárních úkolů, bych neudržel místo na ZÚ.

V souvislosti s plněním konzulárních služeb čs. ZÚ si vyžádala redakce „Kurýru“ se mnou rozhovor. Důvodem k tomu bylo zjištění rak[ouských] úřadů, že konzulární služby čs. ZÚ jsou vůči čs. turistům poskytovány na daleko vyšší úrovni, jak tomu bylo a je ze strany ZÚ Polska a MR<sup>37)</sup> vůči občanům uvedených zemí. Fotokopii článku + rozpis, ze kterého patrné, kdo se podílel na zajišťování úkolů, zasílám pro informaci v příloze.

33) Pod strojopisným textem a nad rozvědkovým podpisem (Knap) je vlastnoruční poznámka: „PS. Děkuji za upřímná a povzbudivá slova: „Budu se držet!“; pod ním již jen parafa rezident „Drt“.

34) Ve tři a půl stránkovém elaborátu z 5. 12. 1989 se L. Jaroš zjevně snažil ovlivnit vedení svého legalizačního pracoviště ve prospěch posílení KO v nadcházejícím období; zároveň ho poslal centrále rozvědky. Viz 80829/14, č. I. 65-68.

35) Článek „Hilfe, wir haben unsere Oma in Wien verloren“ byl připojen k dopisu centrále jako příloha č. 2. Viz sv. 80829/014, č. I. 69.

36) Srov. článek „Do Vídně bez víza“, In.: *Rudé právo*, č. 286, 5. 12. 1989.

37) Původně napsal „MLR“, pak prostřední písmeno škrtnul.

Z důvodu plnění zvýšených legalizačních úkolů jsem zrušil i plánovaný odjezd do Prahy ve dnech 20. – 22. 12. [19]89 /zdravotní prohlídka + jednání na centrále/ a následnou plánovanou dovolenou. Z rez[identury] jsem se vzdálil pouze na období vánočních svátků 23. – 26. 12. [19]89, odsouhlaseno KC CJ dne 21. 12. [19]89.

[...]<sup>38)</sup>

2.

Realizovány následující akce:

- IKAROS /JO/ - požadavek KC – JO k zajištění a provedení

- HULMANOVÁ /CJ/ - styk /bliže výkaz činnosti<sup>39)</sup>/

- TÁC /CJ/ - styk

- ADÁMEK /CJ/ - styk

- BRÜCKL /CJ/ - typy ZKD – styk

- KMET /CJ – RS/ - styk

- DAN /CJ – RS/ - styk

- JALLOUL /CJ/ - nový typ na „C“ – styk a návrh dalších perspektiv

- TEO /CJ/ - typ, styk

- APART /CJ/ - A, schůzka

- KRÁGL /JC/ - A, schůzka

- VALKÝRA /JO/ - typ, 2 schůzky

- HAZI /JO/ - A, sch[ůzka].

[...]<sup>40)</sup>

Archiv ÚPN, fond I. S-SNB, 80829/014, č. I. 62-64.

6.

**1990, 31. ledna, Praha. Organizační dopis náčelníka 23. odboru hlavní správy rozvědky SNB pplk. JUDr. Andreje Kuzmíka – „Levinského“ (CJ-1) pro rezidenturu Vídeň (zásilka č. 2/90).**

1/ Potvrzujeme příjem zásilky CJ-1/90,<sup>41)</sup> která došla v pořádku. Zásilku hodnotíme jako průměrnou, odrážející všechny problémy součas-

né situace. Rozpory se zástupcem velvyslance hodnotíme jako závažnou skutečnost. V této situaci musíš vyloučit jakékoliv vyostření. Je třeba postupovat velmi uvážlivě, kontrolovat svoje chování vůči ostatním pracovníkům čs. kolonie, zejména vůči vedení ZÚ. Choulostivé otázky projednávej nejdříve s rezidentem a vycházej z jeho pokynů.

Rakousko vzhledem k jeho dlouhodobému rozpracování se jeví jako jedno z mála teritorií, kde je možno pracovat po linii ZKD. Naši činnost v současné době při práci na domácí bázi<sup>42)</sup> negativně ovlivňuje nevyjasněnost kompetencí v rámci státní správy, MNV, matrik a pod., což nás staví před těžko řešitelné problémy. Vzhledem ke zrušení emigrace<sup>43)</sup> se podstatně zkomplikovalo vysazování KNR a formy získávání cizího st[átního] občanství. Nejasnou zůstává forma spolupráce s kontrarozvědnými správami FMV, postavení StB na okresech a td.<sup>44)</sup> Přes tyto problémy se budeme snažit plnit ty úkoly, které na nás budou kladeny.

Přehodnocujeme náhled na variantu „živý dvojník“,<sup>45)</sup> která se nám směrem na Rakousko, kde je největší rozpracovanost správního systému[,] zdá realizovatelná. Zaměř se proto na vytypování rak[ouského] st[átního] občana, nar[ozeného] 1965-70, u kterého je předpoklad zjištění potřebných informací k jeho životu, ustanovečná data rodiny apod. Cílem by mělo být odublovat jeho život a základní dokumenty – pas, policejní přihlášku, Krankenkassennummer a pod. a pokusit se na tyto doklady vysadit KNR buď do Rakouska, nebo další země. Ke zjištění informací využij KMETA. Jde nám o zjištění:

- jaké jsou třeba doklady pro život v Rakousku
- vytypovat místo, kde je největší chybovost při zasílání zpětného hlášení při přestěhování se
- zda je možné v evidencích zjistit /a v kterých/, že existují osoby stejného jména /totožné/.

Informace je třeba zjišťovat se zřetelem k to-

38) Zde rezident poznamenal: „- pozn. rez. na str. 3“.

39) Výkaz činnosti nebyl přiložen.

40) Pod Knapovým podpisem a parafou se nacházela rukou psaná poznámka rezidenta: „k vyjádření s. Knapa nutno dodat, že navíc také vypomohli pracovníci VO, včetně našich KP. A od 27. 12. jsou trvale zařazeni KP HANÁK a MALOŠ + vyslaná pracovnice FMZV NĚMCOVÁ na KO. Drtina, 10. 1. 90“. Pod krycími jmény „Hanák“ a „Maloš“ se skrývali příslušníci rezidentury Vídeň JUDr. Lubomír Forro (1954) a Aljoša Dřimal (1954).

41) Srov. předchozí dokument.

42) Směrnice to formulovala: „Dokumentační odbor nelegální rozvědky uskutečňuje... na teritoriu ČSSR i v zahraničí potřebné operativní opatření k získání pravých matričních, osobních cestovních i jiných dokladů. Zhotovuje krycí dokumenty, provádí úpravy a zápisy do matričních, školních a zaměstnaneckých spisů a osobních evidencí. Soustřeďuje potřebné srovnávací podklady a vzory pro výrobu různorodých falsdokumentů. K uskutečnění těchto cílů buduje dokumentační odbor v ČSSR i v zahraničí agenturu z řad cizinců i čs. občanů, vyhledává a rozpracovává dokumentační objekty a báze.“ Viz rozkaz náčelníka I. S-SNB č. 12 „Zásady práce nelegální rozvědky“ z 27. 5. 1983.

43) S největší pravděpodobností jde o narážku na rozkaz ministra vnitra ČSSR R. Sacher a č. 6 „Opatření na úseku vnitřního zpravodajství“ z 12. 1. 1990, kterým byly napodruhé zrušeny útvary boje proti vnitřnímu nepříteli. ŽÁČEK, Pavel: *Nástroj triedneho štátu*, s. 211-212.

44) Situace se „vyjasnila“ ještě téhož dne, neboť R. Sacher vydal rozkazy MV ČSSR č. 16 a 17/1990, kterými zrušil útvary složky StB (součástí FMV i SNB), stejně jako jejich územní odnože, a zřídil k 16. 2. 1990 v rámci FMV jejich nástupce. *Tamtéž*, s. 213-216 a 280-281.

45) Slovy směrnice: „Dokumentace v nelegální rozvědné práci je souhrn agenturně-operativních a operativně technických opatření..., aby vysazený nelegální rozvědkář mohl pod příkrytím občana určitého kapitalistického státu provádět v zahraničí rozvědnou činnost z nelegálních pozic...“ Obdobně u agentů-nelegálů: „Typy na agenty-nelegály jsou vyhledávány zpravidla z báze osob žijících v zahraničí i v ČSSR, [jejichž] výběru napomáhá mj.]... plná prověřitelnost jejich osoby, případně schopnost přizpůsobit se obdobnému kapitalistické-



mu, že chceme odublovat Rakušana a vyslat jej do třetí země na tyto doklady, případně jej nechat v této zemi studovat. Potřebujeme proto zjistit, co je třeba učinit, aby Rakušan mohl v cizině studovat /hlavně z hlediska dokumentů/. Dále potřebujeme znova prověřit, se kterými zeměmi má Rakousko smlouvu o výměně matričních událostí, st[átního] občanství apod.

Jednou z bází vhodnou pro typování ZKD jsou manželé našich st[átních] občanek, případně žen, které byly z našeho svazku propuštěny. Tito muži by měli být narozeni v letech 1966-70 a splňovat alespoň základní kritéria pro odbor ZKD. Z tohoto hlediska proved' prověrku evidencí na KO.

Dále nás zajímá otázka emigrace z pohledu Rakouska. Jak budou rakouské úřady reagovat na žádost čs. st[átního] občana o politický azyl, žádost o trvalý pobyt, případně pracovní povolení. Existuje totiž reálné nebezpečí, že čs. občan již nedostane povolení k pobytu, v příznivém případě dostane omezené pracovní povolení, kde mu však nenabíhá naturalizační lhůta.

2/ Nevěsty – pokyny.

Vzhledem k tomu, že pojem emigrant v ČSSR prakticky vymizel, a čs. občané budou jezdit do KS na pracovní a pobytové povolení – pokud je dostanou, odpadají důvody pro emigraci, žádost o azyl apod. Jako perspektivní pro získání cizího st[átního] občanství se jeví vystěhování se za nevěstu. Soustřeď se proto na tuto problematiku.

3/ Rozborem Tvé korespondence a hlavně vyhodnocení činnosti je zřejmé, že si schováváš kopie CJ poslaných na C a zásilky z centrály, mimo dalších materiálů. Podle směrnic toto není povolené a proto Tě žádáme, abys tyto materiály, pokud je máš, okamžitě zničil. Pokud se tak již stalo, nebo byla naše doměnka mylná, považuj výše uvedené za bezpředmětné.

*Archiv ÚPN, fond I. S-SNB, 80829/014, č. I. 70-71.*

## 7.

**1990, 6. února, Vídeň. Organizační zásilka Ladislava Jaroše – „Knapa“ z rezidentury Vídeň hlavní správy rozvědky SNB (CJ-2/1-90).**

1./ a. Provedeny schůzky:

NÓBL – získány materiály pro 3. odd[ělení]

CJ

TEO – provedeny tři styky, získány 3 IP do P-24. Dále 1 IP do P - 24/N.

BAUMGARTNER – styk, získány 2 IP do P-24.

HULLMANOVÁ – styk.

TÁC – získána 1 IP do P-24.

KRISTEN – získána 1 IP do P-24.

VALKÝRA – styk.

BOSA /JO/ - získány materiály do P - 24/N /ke studiu němčiny a dalších jazykových kursů na UNI Vídeň.

HAZI /JO/ - sch[ůzka].

2./ a. Za hodnocené období získáno a zasláno v infoprodukcí

P - 24 ... 7 IP /vše[chny] zaslány KC.

P - 24/N ... 2 IP /viz. zásilka CJ - TEO a JO - BOSA/

3./ Děkuji za obsáhlé zaslání stanovisek v zá[sílce] CJ - 2/90<sup>46)</sup>. Úkoly zohledňuji v další své činnosti.

Materiály ke Grunding vyžádány, zašlu.

[...]<sup>47)</sup>

*Archiv ÚPN, fond I. S-SNB, 80829/014, č. I. 72.*

## 8.

**1990, 6. března, Vídeň. Organizační zásilka Ladislava Jaroše – „Knapa“ z rezidentury Vídeň zpravodajské služby FMV (CJ-3/2-90).**

1)

a) V souladu s příkazem CQ nebyla v hodnoceném období prováděna konsp[irativní] operativní činnost. Z tohoto důvodu nebylo ani možné realizovat styky a typy a provádět jejich vytěžování k zájmovým úkolům.

Zaměřil jsem se na legální stykovou činnost<sup>48)</sup> (v KC povolena) a pokrytí některých požadovaných úkolů ze zásilky CJ - 2/90.

Získány informace

- současný stav čs. asylantů v Rakousku

- budoucí přístup Rakouska k žádostem o asyl z řad čs. občanů

- možnost pracovního zařazení čs. občana v Rakousku.

Uvedené informace zasílám v zásilce do P-24/N.

Dále na základě úkolu CQ provedeno vyhod-

mu prostředí v jiné zemi, kde by z operativních důvodů musel žít agent-nelegál na krycí dokumentační doklady jiné osoby..." Viz rozkaz náčelníka I. S-SNB č. 12 „Zásady práce nelegální rozvědky“ z 27. 5. 1983.

46) Viz předchozí dokument.

47) Pod Knapovou parafou se nachází i rezidentova „Drt“.

48) Čl. 10 „Směrnice pro rozvědnou práci I. správy SNB“ to precizoval: „Kategorie oficiálních styků využívá KP jednak k potvrzení a upevnění své legalizační činnosti a současně využívá informovanosti této kategorie styků k získávání politických, vojenských, vědeckých, ekonomických informací a jiných sledovaných problematik, případně k agenturně operativnímu prostředí.“

nocení činnosti na rezidentuře – viz samostatná zpráva v zásilce.

Požadovaný úkol (JO) ke stanovení plánu neosobního spojení do budoucí doby nebylo možné splnit v důsledku pokynu výše uvedené KC. K realizaci úkolu je nutné posoudit zákaz konsp[irativně] operat[ivní] činnosti.

2) Doposud mám nevyčerpanou dovolenou za rok 1989, celkem nevyčerpano 10 pracovních dnů.

Žádám proto o schválení návrhu dovolené v termínu 24. 3. – 1. 4. [19]90, 15. a 16. 3. [19]90, pobyt v Rakousku a ČSSR, za využití služebního vozidla.<sup>49)</sup>

[...] <sup>50)</sup>

**9.**  
**1990, 4. dubna, Vídeň. Organizační zá-  
silka Ladislava Jaroše – „Knapa“ z rezi-**

**dentury Vídeň zpravodajské služby FMV  
(CJ-4/1-90).**

1) V hodnoceném období nebyla v souladu s pokynem KC vyvíjena operativní činnost.

Na legální činnost využíváno vozového parku ZÚ.

2) V souladu se sdělením ze dne 30. 3. 1990 o ukončení mé činnosti na rezidentuře k 30. 4. [19]90[,] žádám o sdělení, jakým způsobem ukončit spolupráci s dosavadními prameny.

3) Žádám o souhlas k vyčerpání zůstatkové dovolené za rok 1989 (3 dny).<sup>51)</sup> Místo čerpání Rakousko, termín bude upřesněn dle osobní situace.

[...] <sup>52)</sup>

*Archiv ÚPN, fond S-SNB, 80829/014, č. I. 74.*

## RESUME

### Prague-Vienna, Vienna-Prague

#### *The operative correspondence od illegal espionage, 1989 - 1990*

This article addresses illegal espionage, a specific part of Czechoslovak communist espionage that saw its end during the turn of the years 1989-1990. In the central office of the I. Administration of the National Police Force, departments participating in illegal espionage were the Analysis and Defense Department (13. Department), the Documentary Operational Section (18. Section), the Selection, Preparation and Control Section (23. Section) and the Intelligence Operational Vehicles and Setting Section (28. Section). It was directly operated by Col. Jindřich Nekolný, the Deputy Chief Constable of Illegal Espionage. Apart from illegal residencies, isolated illegal spies and illicit agents overseen by the National Police Force, there was also a special agency operated by dropped members of the 18. and 23. Sections. Ladislav Jaroš (as „Knap“) worked for this special agency at a Vienna residence. His correspondence with the central office before and after changes in November 1989 shows how significant the influence of political changes on the communist and post-communist espionage machine was. After the creation of the Federal Intelligence Service, there was a revival of illegal espionage for a short time, but in April 1990 illegal espionage was finally broken up.

49) Poslední dva řádky byly po levé straně zaškrtnuty s poznámkou: „doporučuji“.

50) Kromě Knapovy parafy zprávu pro centrálu 6. 3. 1990 signoval rezident „Drtina“.

51) Časový údaj potvrzen, vlevo poznámka: „souhl.“ a dále jinou rukou: „KC“.

52) Pod Knapovu parafu rezident „Drtina“ 4. 4. 1990 poznamenal: „bod č. 2 – sdělte urychleně KC“.